

‘Suvremeno klasično duhovno djelo’

JA SAM TO

Razgovori sa
Sri Nisargadattom Maharajom

HARŠA - BREGANA
2016.

TKO JE SRI NISARGADATTA MAHARAJ?

Kada su učitelja jednom upitali kada se rodio, on je dobronamerno odgovorio da se on nije nikada rodio.

Pisanje biografske bilješke o Sri Nisargadatti Maharaju veoma je teška i nezahvalna zadaća jer se ne radi samo o tome da nam nije poznat točan datum njegovog rođenja, već nema provjerenih podataka ni o najranijim godinama njegovog života. Međutim, neki od njegovih najstarijih rođaka i prijatelja kažu da je rođen u ožujku 1897. godine, na dan punog mjeseca. Taj se dan poklopio sa danom proslave Hanumanova rođendana (*Hanuman ġajanti*), kad hinuisti odaju poštovanje Hanumanu, bogu-majmunu iz čuvenog epa Ramajana, koji nosi i ime Maruti. Roditelji su dječaka nazvali Maruti kako bi njegovo rođenje zauvijek povezali sa tim blagoslovljenim danom. Dostupni podaci o Marutijevu djetinjstvu i ranoj mladosti veoma su nejasni i nepovezani. Saznali smo da je njegov otac Shivrampant bio veoma siromašan čovjek. Neko vrijeme radio je kao sluga u jednoj bogataškoj kući u Mumbaiju, a kasnije je zarađivao za život kao mali poljoprivrednik u Kandalgaonu, u malom selu na rubu šume okruga Ratnagiri, u državi Maharashtra. Maruti je odrastao gotovo bez ikakvog obrazovanja. Već kao dječak, pomagao je ocu u poslovima koji su bili u granicama njegovih mogućnosti.

Čuvao je stoku, gonio volove, radio na polju i obavljao sitne kućanske poslove. Njegova su zadovoljstva bila jednostavna kao i njegovi zadaci, ali bio je obdaren ispitivačkim umom u kojem su ključala pitanja svake vrste.

Marutijev otac imao je prijatelja brahmana po imenu Vishnu Haribhau Gore, koji je bio pobožan čovjek i, prema seoskim mjerilima, veoma učen. Gore je veoma često govorio o religijskim temama, a mali ga je Maruti pažljivo slušao, razmišljajući o svemu što je čuo mnogo više nego što je itko mogao pretpostaviti. Za njega je Gore bio uzoran čovjek – ozbiljan, sućutan i mudar.

Kad je Marutiju bilo osamnaest godina, umro mu je otac, a za sobom je ostavio suprugu, četiri sina i dvije kćeri. Nakon očeve smrti, oskudni prihodi sa malog seoskog imanja još su se više smanjili te nisu bili dovoljni da nahrane cijelu obitelj. Marutijev stariji brat otišao je iz sela u Mumbai u potrazi za poslom, a nedugo nakon njega je krenuo i Maruti. Priča se da je u Mumbaiju nekoliko mjeseci rado u nekom uredu kao veoma slabo plaćeni niži činovnik, ali je taj posao napustio sa osjećajem gorčine. Nakon toga se počeo baviti maloprodajnom trgovinom te je kao trgovac mješovitom robom otvorio dućančić u kojem je prodavao odjeću za djecu, duhan i ručno izrađene cigarete. Posao je neko vrijeme cvjetao te je tako stekao određenu financijsku sigurnost. Tijekom tog razdoblja oženio se i dobio sina i tri kćeri.

Djetinjstvo, mladost, brak, djeca – Maruti je sve do sredovječne dobi živio sasvim običnim životom u kojem nije bilo velikih događaja, životom kakvim živi većina ljudi, bez ikakvih naznaka svetosti koja će uslijediti. U tom razdoblju jedan od njegovih dobrih prijatelja bio je Yashwantrao Baagkar, poklonik Sri Siddharameshawara Maharaja, duhovnog učitelja hinduističke sekte Navnah Sampradaja. Jedne večeri Baagkar je doveo Marutija svome guruu. Pokazalo se da je to bila prekretnica u njegovom životu. Guru je Marutiju dao mantru i upute o provođenju meditacije. Već u samim počecima svoje *sadhane* Maruti je imao vizije, a povremeno je čak padao u trans. Jednom se takvom prilikom nešto u njemu rasprsnulo i iznjedrilo kozmičku

svijest, osjećaj vječnog života. Nestao je mali trgovac Maruti, a izronila je samoostvarena osoba Sri Nisargadatta Maharaj.

Većina ljudi živi u svijetu svjesnosti o sebi i nema želje ili snage napustiti ga. Takvi ljudi žive jedino radi sebe.

Svi su njihovi napori usmjereni na postignuća koja će zadovoljiti i uveličati njihovo lažno „ja“. Međutim, postoje mudraci, učitelji i znalci koji naizgled žive u istom svijetu dok istovremeno borave i u drugom svijetu, svijetu kozmičke svijesti, blistavom od beskonačnog znanja. Nakon svog prosvjetljujućeg iskustva, Sri Nisargadatta Maharaj počeo je živjeti takvim dvostrukim životom. Nastavio je voditi trgovinu, ali je prestao biti trgovac uma usmjerenog na zaradu. Kasnije je napustio obitelj i posao te postao prosjak, hodočasnik na golemoj i šarolikoj sceni indijske religioznosti. Bosonog je zapješačio put Himalaja, gdje je u potrazi za vječnim životom planirao provesti godine koje su mu preostale. Ali uskoro je promijenio smjer kretanja te se vratio kući, uviđajući uzaludnost takvog traganja. Vječni život, shvatio je, ne treba nigdje tražiti jer je on u nama. Nadišavši misao „ja sam tijelo“, postigao je mentalno stanje takve radosti, mira i veličanstvenosti da mu je u odnosu na njega sve drugo izgledalo bezvrijedno. Stigao je do samoostvarenja.

Učitelj je bio neobrazovan, ali njegovi su govori iznimno lucidni. Makar je rođen i odrastao u siromaštvu, on je najbogatiji od najbogatijih, zato što posjeduje neizmjereno blago vječnog znanja u usporedbi s kojim i najčudesnija zemaljska blaga izgledaju tek kao bezvrijedna bižuterija. Maharaj je srdačan i nježan, oštrouman u svojoj duhovitosti, potpuno neustrašiv i do srži iskren. Inspirira i vodi sve koji dolaze k njemu i daje im podršku.

Svaki pokušaj pisanja biografske bilješke o takvoj osobi isprazan je i uzaludan jer on nije čovjek sa prošlošću ili budućnošću. On je živa sadašnjost – vječan i nepromjenjiv. On je sebstvo koje je postalo sve.

SADRŽAJ

Predgovor indijskom izdanju	VII
Tko je Sri Nisargadatta Maharaj?	XI
Osjećaj „ja jesam“	1
Opsjednutost tijelom	5
Živa sadašnjost	9
Stvarni svijet nalazi se izvan dosega uma	13
Sve što je rođeno mora umrijeti	17
Meditacija	21
Um	23
Sebstvo se nalazi s one strane uma.	27
Odjeci sjećanja	33
Svjedočenje	37
Svijest i nesvijest	41
Osoba nije stvarnost.	45
Vrhovna stvarnost, tijelo i um	49
Pojave i stvarnost	55
Mudrac.	61
Bezželjnost kao najveće blaženstvo	65
Sveprisutnost.	71
Da bi spoznao što jesi, saznaj što nisi	75
Stvarnost je u objektivnosti.	81
Vrhovna je stvarnost onkraj svega	85
Tko sam ja?	91
Život je ljubav, a ljubav je život.	97
Razlučivanje vodi do nevezanosti	103
Bog je onaj koji čini sve, mudrac je onaj koji ne čini ništa	111
Prioni čvrsto uz „jastvo“	119
Osobnost kao zapreka	127

Bespočetnost vječno započinje	133
Sva patnja proizlazi iz želje	139
Življenje je jedina svrha života	145
Slobodan si – SADA.	153
Nemoj podcjenjivati pažnju.	159
Život je vrhovni guru.	165
Sve se događa samo od sebe	171
Um je nespokoјstvo	179
Najveći guru je unutrašnje sebstvo	187
Ubijanje povrjeđuje ubojicu, a ne ubijenog	195
Iznad boli i užitka nalazi se blaženstvo	203
Duhovna disciplina je volja koja se uvijek iznova učvršćuje	211
Ništa ne postoji samo od sebe	219
Jedino je sebstvo stvarno.	225
Njeguj stav svjedoka.	231
Stvarnost se ne može opisati	237
Prepoznati se može neznanje, ali ne i mudrost	245
„Jastvo“ je istina, a sve drugo je zaključak.	251
Ono što dolazi i odlazi nema postojanje	257
Svijest o bitku jest blaženstvo	263
Promatraј svoj um	269
Svijest je slobodna	275
Um uzrokuje nesigurnost	285
Samoosviještenost je svjedok	291
Budi ravnodušan prema boli i užitku	297
Biti sretan i usrećivati druge ritam je života	305
Ispunjenje želja izaziva nove želje	309
Tijelo i um vanjski su znakovi neznanja	313
Odreci se svega i dobit ćeš sve	319
Nastajanjem svjesnosti nastaje svijet	325
S one strane uma ne postoji patnja	331
Savršenstvo kao svačija sudbina.	337

Želja i strah: stanja usredotočena na pojedinačno sebstvo	343
Živi činjenice, a ne maštarije	349
Materija je svijest	353
Svjedok se pojavljuje u vrhovnom stanju	361
Uvjerenje da djeluješ jest ropstvo	367
Sve što izaziva zadovoljstvo, sprječava napredak	371
Potreban vam je samo miran um	379
Svaka je potraga za srećom patnja	385
Iskustvo nije stvarno	393
Traži izvor svjesnosti	399
Prolaznost je dokaz nestvarnosti	403
Bog je krajnji cilj svih želja i spoznaja	411
U svijesti o sebstvu učiš o sebi	417
Stvarno je ono što je čisto, nepomućeno i nevezano	425
Smrt uma rođenje je mudrosti	435
Istina je ovdje i sada	443
Raste se u miru i tišini	453
Znati da ne znaš istinsko je znanje	459
„Ja“ i „moje“ lažne su ideje	467
Svo je znanje neznanje	473
Osoba, svjedok i vrhovna stvarnost	481
Svijest	487
Temeljni uzrok straha	493
Apsolutno je savršenstvo ovdje i sada	501
Istinski guru	509
Neka tvoj cilj bude tvoj guru	517
Osjećaj „ja jesam“ temelj je sveg iskustva	525
Neznanje je dom stvarnosti	531
Neka ti um bude miran i otkrit ćeš vrhovnu stvarnost	539
Znanje stečeno umom nije istinsko znanje	545
Napredak u duhovnom životu	551
Predaj se vlastitome sebstvu	557

Užitak i sreća	565
Uzdigni se iznad ideje „ja sam tijelo“	571
Ne djeluje to čovjek	577
Ti si izvan prostora i vremena	583
Prihvati sve što ti život donosi	589
Odbaci sjećanja i očekivanja	595
Um i svijet nisu odvojeni	601
Oslobođenje od poistovjećenosti sa lažnim „ja“	609
Ono što se percipira ne može biti onaj koji percipira	617
Razumijevanje vodi do slobode	625
Mudrac se ni za što ne hvata i ništa ne zadržava	631
Dodatak I - Prirodna joga (nisarga-joga)	639
Dodatak II - Devetorica učitelja (navanath sampradaja)	643

OPSIJEDNUTOST TIJELOM

Poklonik: Maharaj, sjediš preda mnom, a ja sam ovdje do tvojih stopala. Koja je osnovna razlika između nas?

Maharaj: Nema bitne razlike.

P: Ipak, mora postojati određena razlika jer sam ja došao k tebi, a ne ti k meni.

M: Ti pretpostavljaš da postoje razlike pa zbog toga odlaziš ovdje i ondje, tražeći „izuzetne ljude“.

P: I ti si izuzetna osoba jer tvrdiš da si spoznao stvarnost, a ja to ne mogu tvrditi.

M: Jesam li ikada rekao da ti nisi spoznao stvarnost i da si zbog toga manje vrijedan od mene? Neka oni koji su izmislili takve razlike dokažu da one zaista postoje. Ja ne tvrdim da znam nešto što ti ne znaš. Ustvari, ja znam mnogo manje nego ti.

P: Tvoje su riječi mudre, tvoje je ponašanje plemenito, a milost svemoguća.

M: Ja ne znam ništa o svemu tome i zato ne vidim razliku između tebe i mene. Moj je život, kao i tvoj, tek slijed događaja. Jedino što ja nisam vezan za njih pa prolaznu predstavu doživljavam kao prolaznu predstavu, dok se ti vežeš za ono što doživljavaš i nosiš to i dalje sa sobom.

P: Što je tebe učinilo tako nevezanim?

SVE ŠTO JE ROĐENO MORA UMRIJETI

Poklonik: Da li je svijest koja svjedoči trajna?

Maharaj: Ne, nije trajna. Spoznavatelj nastaje i nestaje zajedno sa onim što se spoznaje. Ono u čemu oboje, i spoznavatelj i spoznato, nastaju i nestaju, nalazi se izvan kategorije vremena. Na to se ne mogu primijeniti izrazi „trajno“ ili „vječno“.

P: Tijekom spavanja nema ni objekta spoznaje ni onoga koji spoznaje. Što tada održava tijelo osjetljivim i prijemčivim?

M: Nikako ne možeš tvrditi da spoznavatelj nije bio prisutan. Nije bilo iskustva o predmetima i mislima, i to je sve. Ali, odsutnost iskustva također je iskustvo. To je kao da uđemo u mračnu sobu i kažemo: „Ništa ne vidim.“ Čovjek koji je slijep od rođenja ne zna što je mrak. Slično tome, jedino spoznavatelj zna da ne zna. Spavanje je samo propust u sjećanju. Život i dalje traje.

P: A što je smrt?

M: To je promjena u procesu života određenog tijela. Nastajanje je završeno i sada nastupa raspadanje.

P: Ali, što se događa sa spoznavateljem? Nestaje li i on zajedno sa tijelom?

M: Kao što se spoznavatelj pojavljuje u trenutku rođenja, tako i nestaje u trenutku smrti.

MEDITACIJA

Poklonik: Svi učitelji preporučuju meditaciju. Koja je svrha meditacije?

Maharaj: Mi poznajemo vanjski svijet podražaja i djelovanja, ali veoma malo znamo o svojem unutarnjem svijetu misli i osjećaja. Osnovna je svrha meditacije osvijestiti svoj unutarnji život, učiniti ga bliskim. Krajnja je pak svrha meditacije dosegnuti izvor života i svijesti. Prakticiranje meditacije duboko utječe na naš karakter. Mi smo robovi onoga što ne poznajemo, a vladari onoga što poznajemo. Kad god u sebi otkrijemo neku manu ili slabost, kad god razumijemo njezine uzroke i načine djelovanja, nadvladavamo je već samom spoznajom. Nesvjesni se sadržaji gube kad se dovedu u svjesni um. Gubljenje nesvjesnih sadržaja oslobađa energiju. Um se počinje osjećati sposobnim i postaje miran.

P: Kakva je korist od mirnoga uma?

M: Kad je um miran možemo spoznati svoje „ja“ kao čisti svjedok. Povlačimo se od iskustva i onoga koji ga doživljava te se odmičemo u stranu koja je između i izvan dosega oboje. Osobnost zasnovana na samopoistovjećivanju, predodžba da smo netko ili nešto, „ja sam ovo“ ili „ja sam ono“ i dalje postoji, ali samo kao dio objektivnog svijeta. Njezino poistovjećivanje sa svjedokom naglo se prekida.

P: Koliko razumijem, živim na mnogo razina, a život na svakoj od njih zahtijeva određenu količinu energije. Vrhovno sebstvo po samoj svojoj pri-

OSOBA NIJE STVARNOST

Poklonik: Najljubaznije te molimo da nam ispričaš kako si postigao samoostvarenje.

Maharaj: Kad su mi bile trideset i četiri godine upoznao sam svog gurua, a u trideset i sedmoj godini sam spoznao tko sam.

P: Što se dogodilo? Kakva je promjena nastupila?

M: Užitek i bol izgubili su vlast nada mnogom. Oslobodio sam se želje i straha. Shvatio sam da sam potpun i da mi ništa nije potrebno. Vidio sam da u oceanu čiste svijesti, na površini sveopće svjesnosti, nastaju i iščezavaju bezbrojni valovi pojavnih svjetova koji nemaju ni početka ni kraja. Kao svjesnost, svi su oni ja. Kao događaji, svi su oni moji. Postoji tajanstvena snaga koja se brine za njih, a to je svijest, sebstvo, život, Bog - nije važno kakvo ćete joj ime dati. Ona je osnova, temeljna podloga svega što jest, kao što je zlato osnovni sastojak svih vrsta zlatnog nakita. I ona je tako neraskidivo naša! Kad se ime i oblik odvoje od nakita, zlato postaje vidljivo. Oslobodite li se imena i oblika, odnosno želja i strahova koje oni stvaraju, što će vam ostati?

P: Ništavilo.

M: Točno, ostat će praznina. Ali, ta je praznina ispunjena do ruba. Ona je vječna mogućnost jer je svjesnost vječna stvarnost.

P: Misliš li pod mogućnošću na budućnost?

IZNAD BOLI I UŽITKA NALAZI SE BLAŽENSTVO

Maharaj: Najvažnije što moraš shvatiti jest da si ti dokaz svega, uključujući i samoga sebe. Nitko drugi ne može dokazati tvoje postojanje jer ga najprije moraš potvrditi ti sam. Svoj bitak i spoznaju ne duguješ nikome. Upamti, u potpunosti pripadaš sebi. Ne dolaziš niotkuda, niti bilo kamo ideš. Ti si bezvremenski bitak i svijest.

Poklonik: Među nama postoji bitna razlika. Ti si spoznao stvarnost, a ja poznajem samo djelovanje svojega uma. Zbog toga je ono što ti kažeš jedno, a ono što ja čujem nešto sasvim drugo. Ono što ti kažeš jest istina, a ono što ja čujem jest laž, iako su riječi iste. Među nama postoji veliki jaz. Kako ga premostiti?

M: Odbaci ideju da si ono što misliš da jesi i više neće biti jaza. Tu udaljenost si stvorio ti, zamišljajući da si odvojen od mene. Ne moraš ju prelaziti, samo ju nemoj stvarati. Ti jesi sve i sve je tvoje. Ne postoji nitko drugi. To je činjenica.

P: Kako je to neobično! Jedne te iste riječi, koje su za tebe istina, za mene su laž. „Ne postoji nitko drugi.“ Kako je samo očita ta neistina!

M: Neka riječi budu istinite ili lažne. One nisu važne. Važna je jedino ideja koju imaš o sebi, zato što te ona koči. Odbaci je!

ONO ŠTO DOLAZI I ODLAZI NEMA POSTOJANJE

Poklonik: Došao sam ovamo kako bih neko vrijeme proveo s tobom. Radije bih bio u tišini nego slušao. Riječima se veoma malo može izraziti, mnogo se više može prenijeti šutnjom.

Maharaj: Najprije dolaze riječi, a onda šutnja. Čovjek mora sazrijeti za nju.

P: Mogu li ja živjeti u šutnji?

M: Nesebičan rad vodi do šutnje jer kad nesebično radiš, ne moraš tražiti pomoć. Budući da si ravnodušan prema rezultatima svog rada, spreman si raditi pod najnepovoljnijim uvjetima. Ne brine te jesi li dovoljno nadaren ili odgovarajuće osposobljen. Ne tražiš od drugih ni priznanje ni pomoć, već samo činiš ono što se treba činiti prepuštajući uspjeh i neuspjeh neznanom. Budući da je sve uzrokovano bezbrojnim činiteljima, znaš da je tvoj osobni napor samo jedan od njih. Pa ipak, moć čovjekova uma i srca toliko je čarobna da se događa i ono najnevjerojatnije kad se ujedine njegova volja i ljubav.

P: Zašto je loše moliti za pomoć ako je neki posao vrijedan toga?

M: Zašto je uopće potrebno moliti za pomoć? To samo odaje slabost i zabrinutost. Radi svoj posao i univerzum će raditi s tobom. Naposljetku, i sama ideja ispravnog djelovanja dolazi od neznanog. Zato sve rezultate pre-

SVIJEST JE SLOBODNA

Poklonik: Upravo sam stigao iz ašrama Sri Ramane Maharshija, gdje sam proveo sedam mjeseci.

Maharaj: Kakvu si *sadhanu* radio za vrijeme svog boravka u ašramu?

P: Koliko god sam mogao, nastojao sam se usredotočiti na pitanje „tko sam ja?“

M: Na koji si to način radio? Verbalno?

P: U slobodnim trenucima tijekom dana. Ponekad sam mrmljao u sebi „tko sam ja?“ ili „ja jesam, ali tko sam ja?“. Nekad sam to činio samo mentalno. S vremena na vrijeme postizao sam ugodne osjećaje ili sam zapadao u raspoloženje spokojne sreće. Sve u svemu, pokušavao sam biti miran i prijemčiv, umjesto da trčim za iskustvima.

M: Što si u stvari doživljavao kad si bio u pravom raspoloženju?

P: Osjećaj unutarnjeg spokoja, mira i tišine.

M: Jesi li primjećivao kako postaješ nesvjestan?

P: Da, povremeno sam bio nesvjestan, ali na veoma kratko vrijeme. Uglavnom sam bio samo miran, iznutra i izvana.

M: Kakva je to vrsta mira bila? Nešto slično dubokom spavanju, ali u isto vrijeme i svjesno? Je li to bila određena vrsta budnog spavanja?

P: Da, budno spavanje (đagrat sušupti).

PRIHVATI SVE ŠTO TI ŽIVOT DONOSI

Poklonik: Bio sam ovdje prošle godine. Sada sam opet pred tobom. Zaista ne znam što me ponukalo da ponovno dođem, ali nikako te ne mogu zaboraviti.

Maharaj: Neki me zaboravljaju, a neki ne. To je u skladu s njihovom sudbinom koju možeš nazvati i slučajem, ako ti se to više sviđa.

P: Između slučaja i sudbine postoji temeljna razlika.

M: Ona postoji samo u tvom umu. U stvari, ti ne znaš kako su stvari uzročno povezane. Sudbina je samo prazna riječ koja skriva neznanje. Slučajnost je još jedna riječ koja čini isto.

P: Je li moguća sloboda bez poznavanja uzroka i njihovih posljedica?

M: Uzroci i posljedice bezbrojni su i beskonačno raznoliki. Sve utječe na sve. Kad se u ovome univerzumu promijeni samo jedna stvar, sve se mijenja. Odatle proizlazi velika čovjekova moć da, mijenjajući sebe, promijeni svijet.

P: Prema tvojim riječima, ti si se, milošću svojega gurua, prije četrdesetak godina iz korijena promijenio. Unatoč tome, tvoj svijet ostao je isti kao i prije.

M: Moj se svijet u cijelosti promijenio, a tvoj je ostao isti, zato što se ti nisi promijenio.